

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vetere Clerico, Monacho, Clerico-Monacho, Libri Tres

Primus veterem habitum: Secundus conuictum ac disciplinam: Tertius honores ac priuilegia describit

De Clerici, Monachi Vetere Institvto. Liber Primvs - Distinctus in tres Partes. In quibus, praeter veterem eorum habitu[m], multa quoque inserta de veste veterum laicorum. Breuiterq[ue] explicata singulorum origo, & antiquitas.

Landmeter, Laurentius

Lovanii, 1626

Cap. XXIV. An apud veteres vsus femoralium: Probatnr responsio affirmatiua, & satisfit rationibus contrâ adlegatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11007

166 DE VETERE CLERICORVM
iecit, *Exuam prætereasi ita lubet & tuni-
cam.* Adlusit enim S. Episcopus ad confi-
lium Domini, *Ab eo qui aufert tibi indu-
mentum, & tunicam noli prohibere.*

Luc. 6.

C A P V T XXIV.

*An apud veteres usus femoralium: Proba-
tur responsio affirmatiua, & satis fit ratio-
nibus contrâ adlegatis.*

MOuent hic quidam quæstionem de
veterum femoralibus. Quæ possit
pluribus videri curiosior quam vtilior;
prætereundam tamen non censui: tum vt
plena sit nostra de veterum vestitu tracta-
tio: tum quia occasionem suggerit Regula
S. Benedicti, in quâ, *femoralia hi qui in
viâ diriguntur de vestiario accipiant, qua
reuertentes lota ibi restituant.* Ex his rectè
videtur colligi. Ergo domi erant absque
femoralibus. Ac de his longam disputatio-
nem instituit noster Philippus ab Eleemo-
syna. testaturque vsque in sua tempora,
Scotos sub tunicâ fuisse sine braccis aut
femo-

femoralibus. Idem de Iudæis insinuare videri possit Scriptura, quando expressim iussit fieri Aaron & filijs eius *feminalia lineæ*, Exod. 28. *ut operirent carnem turpitudinis suæ.* Quidenim hoc præcepto opus si feminalia passim in vsu?

Mihi tamen nunquam visum fuit veteres siue Iudæos siue Romanos, siue vllam bene institutam Remp. sine eis fuisse passim & quasi ex certâ regulâ. Ac inter Barbaros notæ Gallorum braccæ, Assyriorum Sarabellæ. Decere feminalia docuit natura ac Deus ipse ipso mundi exordio. Primi Parentes originariâ mentis iustitiâ ac simplicitate nudati, ideoque de corporum suorum nuditate confusi, *consuerunt sibi folia ficus, feceruntque inde sibi perizomata*, id est succinctoria, siue subligacula. Interpres quo vsus fuit Sanctus Augustinus vertit *Campestris*, 14. De Cinit. cap. 17. *ex eo dicta, quod iuvenes qui nudi exercebantur in campo pudenda operiebant: unde ita succinctos, vulgus campestratos appellabat. Primi igitur parentes campestrati.* Adiecit
Deus

Deus tunicas pelliceas, campestria ponere non iussit: volebat enim verecundiæ magis consultum, non detractum. Quis igitur credat, Iudæos, ad quos hæreditariâ propagatione primorum Parentum instituta transierant, dimisisse perizoniata, quæ natura inuenerat, Deus probauerat, & tunicis adiectis pudoris tutelam suppleuerat?

Neque quidquam probant quæ ex Scripturâ contra proposita sunt. Quid enim si Dominus iussit Sacerdotibus fæminalia fieri? Iussit & tunicam. Nunquid ideò cæteri sine tunicis fuere? Iussit & zonam. nunquid ideò cæteri a soti & discincti? Sed non aduertunt qui sic dubitant, Sacerdotibus Mosaicis duplices fuisse vestes, sacras & vulgares siue laicales. Ministraturi in Pastophorijs siue Exedris vestes laicales ponebant, sacras sumebant. De sacris ergo vestibus tota hæc iussio est, quæ de fæminalibus eò magis necessaria fuit, quo castius sacra quam prophana tractanda sunt. Addit Abulensis, eò quoque seruasse

seruiffse hanc iufionem, vt per eam Sa-
 cerdotibus tolleretur libertas in femina-
 lium vfu. licet enim de ijs gerendis etiam
 vulgo effet confuetudo, non tamen ne-
 cefsitas. Denique dicemus (quod infinuat
 S. Aug.) non tam de feminalibus Domi-
 no curam fuiife, cum illa forent vfu quo-
 tidiani, quam de Sacerdotum caftitate, cu-
 ius memoriam iftorum mentione refricat;
 tanquam fi propofito figno, ad rem figna-
 tam mentem ducas. *Signum* (inquit S. Pa-
 ter) *voluit eife caftitatis, qua ideo per indu-
 mentum fignificatur, vt non ex feipfo habita,
 fed data intelligatur.*

¶ 122.
in Exod.

Romanos communius & ferè in vfu
 quotidiano fuiife in femoralibus aut fal-
 tem campeftribus probat vel illud folùm
 Ciceronis, primo Officiorum, *Scenicorum* Cap. de
Tempo-
rania.
*mos tantam habet à veterè disciplinà vere-
 cundiam, vt in scenam fine fubligaculis pro-
 deat nemo. Verentur enim fi quo cafu euene-
 rit, vt corporis partes quedam aperiantur,
 afpiciantur non decore.* Quæ ratio fi Sceni-
 cos mouit, quibus frons eft perfrictior;
 Y quanto

quanto amplius, magis ingenuos qui ad minima quæque vultum suffundunt? præfertim si ad veteres Romanos attendas qui sine tunicis solâ togâ amicti fuerunt? Ex quo instituto vterque Cato, æquè ambo seueri, in prætura frequenter sententiam, sine tunica in solâ togâ dixerunt. Non satis seuerè si sine subligaculis. Quid quod fuerit in more, teste Plutarcho, vt candidati in sola toga sine tunica supplicarent, quæ eis sic gestabatur, vt conspicua essent omnibus vulnera cicatriceque? Quântum hic pudori periculum si demis feminalia! Et quare, amabò, Horatioreiicitur vt inutilis & intempestiua.

Agell.
l. 7. c. 12.

Plutar.
in vita
Corio-
lani.

Penula solstitio, campestre niualibus auris,
nisi quia cāpestria æstati seruibant, braccæ aut femoralia longiora brumæ? sicut inter vestes extimas penula brumæ, lacerina solstitio?

Difficultati motæ ex Regula S. Benedicti pluribus modis potest respōderi. Præmitto tamen, non defuisse qui putarent, femoralia per Regulam vetita, excepta itin-

ris

ET MONACHORVM HABITV. 171
ris aut alia simili necessitate. Ita senserunt
Monachi illi Cistercienses, qui Cluniacenses
tanquam Regulæ præuaricatores accusabant
quod femoralia induerent. S. Hildegardis in
Regulæ expositione existimat nõ quidem
prohibita, sed nec præcepta, eoq; videtur
inclinare quod tunc nõ fuerint in usu.
Ego sub correctione ceseo nec vetita, nec
præcepta: fuisse tamen in usu saltẽ
succinctoria siue cãpestria. Respondeo
igitur. S. Benedictũ eã regulæ parte
statuere, vt in iter directis dentur
femoralia longiora, quia quotidiana &
domestica breuiora erant. Cãpestria
enim renes tantũ & verenda subcingebant.
Qui habitus nõ satis idoneus itineri,
si fortẽ casus cogeret ob arenã, lutum,
pluuiã, tunicam colligere; ac inferiorẽ
femorũ partẽ poplitibusq; vicinam,
nudare. Indecorum enim hoc personæ
religiosæ. Et ex hãc caussa datum
præceptũ Mosaicis Sacerdotibus,
*Nõ ascēdes per gradus ad altare meũ,
ne reueletur turpitude tua.*
nec enim hãc sermo est de turpitudine
sita in membris genitalibus; huic enim à fe-

Apud
Petrum
Cluniacenses
lib. 1.
ep. 21.

minalibus satis cautum erat: sed de eâ quæ in nuditate inferioris partis femorum sita est, vt rectè docuit Abulensis, ex cuius opinione Sacerdotum Mosaicorum feminalia renes tantùm ac femorum partes superiores velabant.

Adc. 20.
Ep. 28.
Exod.

Secundò respondeo. Eo tendere hanc S. Benedicti constitutionem, vt itinerantibus dentur femoralia meliora, quàm eâ quæ erant in quotidiano vsu. Sic enim paullò infra generatim præcipit, vt in viam directis vestes dêtur meliores & honestiores. Alioqui de femoralium vsu verè dixit Petrus Cluniacens. *Femoralia (inquit) defendimus, ratione necessitatis, mundicia, honestatis. Rei huius honestas satis intelligitur: necessitas autem apertius exponeretur, si de talibus sicut de cæteris liberè loqui permitteremur. honestum tamen est, utile, necessarium.* Necessitatem Petrus non exposuit; exposuit Abulensis; quem, qui volet adeat. Moneo tamen, sic me veteribus adscribere feminalia, vt nihilominus lubens admiserim, non fuisse eorum vsu,

Petrus
venerabilis
sup.
ep. 28.

Abulens
ad c. 28.
Exod. 9.
21.

vt

vt nunc, perpetuum præsertim ætate ac
 intra parietes. Atque ita intelligo quod
 scripsit S. Ambros. Legem Mosaicam de offic. 1. 1
 feminalibus à nonnullis suo tempore ob- cap. 18.
 seruata, quasi plures non obseruarent,
 domi nimirum atque extra omne nudi-
 tatis periculum. Vbi enim illud vel leui
 argumento timebatur, nec ipsi Histrio-
 nes sine subligaculis erant, vt ex Cicerone
 audiuius.

CAPVT XXV.

*Veteres Monachos, vt plurimum, calcea-
 tos fuisse. Quanam calceamenta fortia a-
 pud Vopiscum. quanam clauata. exempla
 quorundam seueriorum qui nudipedes.*

DE calceamento quædam supra nobis
 notata. vbi etiam verbo diximus,
 ne monachis quidem fuisse nudos pedes, si
 quosdam seueriores excipias. Monachi
 quidem Aegiptij apud Cassianum, *Calcea-
 menta tanquam Evangelico præcepto probi-
 bita portare recusant; sandalys tamen suos
 muniunt*